

'donderslag bij heldere hemel'

Het motto van de 'Donderslag'-oefeningen, 'binnen 24 uur na oproep inzetbaar', is het credo van luitenant-kolonel C. E. Cohen van de staf van de bevelhebber der landstrijdkrachten. Onder zijn leiding is aan het mobilisatiesysteem van de Koninklijke landmacht een uiterst moderne vorm gegeven. De volledig doorgevoerde automatisering bij de opzet van het mobilisatiesysteem

is uniek en ondervindt veel belangstelling van andere NAVO-landen. Met zijn sectie Mobilisatievoorbereiding, waaronder het Centraal Mobilisatiekantoor KI ressorteert, begeleidt hij de geregelde opkomstoefeningen. De resultaten van deze Donderslag-oefeningen en de conclusies uit de enquêtes onder de deelnemers wijzen de weg naar schoonheidsfoutjes.

Want het staat nu wel vast dat het slechts gaat om details, meer nog in de uitvoering van de oefeningen dan in het mobilisatiesysteem. Overste Cohen streeft naar perfectie. In tijd van nood wil hij niets aan het toeval overlaten. Zijn uitgangspunt was de mens, aan wie hij het systeem ondergeschikt heeft gemaakt. De oefeningen 'Donderslag' zijn hiervan een bewijs.

Woensdag 25 april 1973. Omstreeks het middaguur bezorgt de post bij 2700 adressen een aangetekende brief. Verbaasd bestuderen de ontvangers de dikke enveloppe, die extra zwaar lijkt door de vele stempels en drie gulden vijfenzeventig aan postzegels. Per ijlbode worden 2700 burgers opgeroepen om drie dagen lang in de rol van landsverdediger te treden in plaatsen als Nunspeet, Arnhem, Schalkhaar, Grave, Tilburg en Stroe. 'Donderslag 5' heet deze inbreuk op de dagelijkse gang van zaken. De organisatoren hebben begrepen dat er belangrijker problemen zijn die dag. Ajax moet immers winnen van Real Madrid en zal dat op de televisie doen. Vandaar dat het meest opvallende stuk papier uit de enveloppe de geruststellende mededeling bevat dat de wedstrijd bij de eenheid kan worden gevolgd. Als de onthutste burger – inmiddels van de eerste schok hersteld – de andere papieren doorscharrelt is hij snel weer thuis in het militaire jargon van lastgevingen, wedde, kostwinnersvergoeding, melden e.d. dat hem duidelijk maakt wat er staat te gebeuren. De dwingende toon van de begeleidende brief laat hem toch geen keuze. Hij moet zich melden voor deelname aan de oefening Donderslag 5. Een zogenaamde opkomstoefening in het kader van het mobilisatiesysteem van de Koninklijke landmacht, waarbij 12 Pantser-infanterie brigade op organieke

sterkte wordt gebracht. De oefenleiding van de Staf van de bevelhebber der landstrijdkrachten heeft zich met een indrukwekkende batterij telefoons genesteld in het Artillerie Schietkamp in Oldebroek. Luitenant-kolonel C. E. Cohen, hoofd van de sectie mobilisatievoorbereiding van deze staf, volgt gespannen de opkomstcijfers. De telefoons geven hem in korte meldingen de bevestiging dat zijn voorbereidingen kloppen. Alleen lijken de grafieken van de opkomsten bij de vorige Donderslagen niet meer van toepassing. In de late middag is de piek in de grafiek uitgegroeid tot een berg. De meeste opkomers willen vóór de ondergang van Real Madrid binnen zijn om maar niets te missen. Overste Cohen constateert aan het eind van de eerste dag met voldoening dat hij weer op zijn grafieken kan vertrouwen. Om 24.00 uur heeft 79% zich voor de oefening gemeld. De opgeroepen die zich moeilijker van de dagelijkse beslommeringen kunnen losmaken, zullen nog volgen (die nacht nog 3%) en het uiteindelijke resultaat brengen op 94%. Terwijl de postbodes hun werk doen rukken de parate eenheden van 12 Pantser-infanterie brigade uit naar hun verzamelgebieden. Zij zullen in hun bivaks op de Veluwe wachten op de – in totaal 700 – kleinverlofgangers, om dan op volle sterkte een korte oefening te

1.
In Nunspeet met
de ouwe, trouwe
plunjezak...
2.
Wapens in ontvangst
nemen bij de fourier
3.
Terug in de
militaire omgeving

gaan houden.

Uitgangspunt bij het mobilisatiesysteem is dat kleinverlofgangers in tijd van spanning per X-telegram kunnen worden opgeroepen. Zij zijn in het bezit van een X-lastgeving waarop staat waar zij zich moeten melden om weer bij hun oude parate eenheid te worden ingedeeld. Dit alles moet binnen 24 uur kunnen en bij een oefening als Donderslag worden waargemaakt. Op de dag na aankomst worden de kleinverlofgangers van de brigade ruim binnen 24 uur als oude vrienden binnengehaald in de onderdelen die ze nog geen half jaar daarvoor vrolijk in de steek lieten om af te zwaaien.

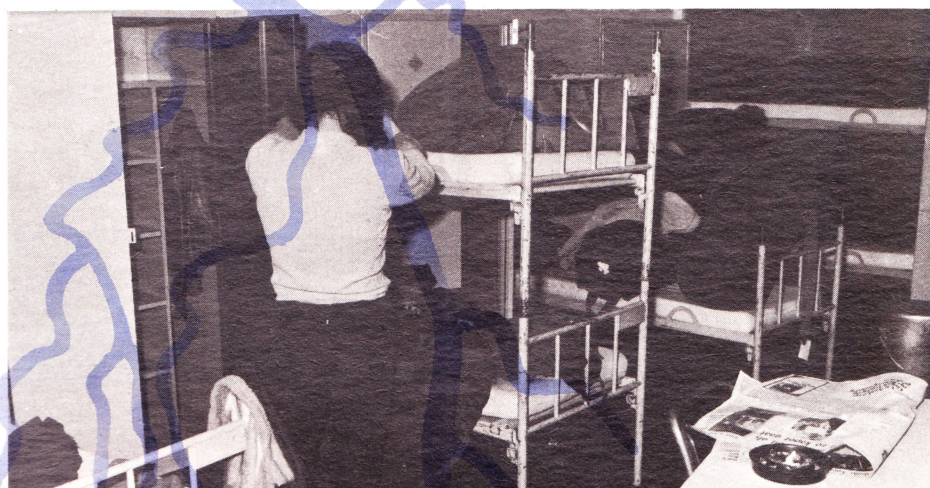
Inmiddels hebben ook de grootverlofgangers niet stil gezeten. Behalve dan tijdens de voetbalwedstrijd. Ongemerkt wordt hierbij één van de doelstellingen van de oefeningen nagestreefd als de mannen eensgezind de verrichtingen van Ajax volgen. Naast het beproeven van de opkomstprocedure en het testen van de inzetbaarheid is namelijk de teamvorming een belangrijk oogmerk van de oefening. Het gezamenlijke enthousiasme over de aanvalskracht van Ajax is een veiliger middel hiertoe dan de beproeving van eigen aanvalskracht. Toch moet ook dat worden aangetoond in de korte oefening, die gaat volgen nadat in de loop van de nacht het materieel van de eenheden uit de verschillende mobilisatiecomplexen is gehaald. Slechts een paar uren rust wordt de hard werkende reservisten gegund voordat zij te velde die inzetbaarheid gaan waarmaken.

De stemming van de grootverlofgangers is duidelijk minder uitgelaten dan van de jongens die van klein verlof terugkeerden. Natuurlijk, zij zijn wat ouder, misschien wat meer bezadigd. Menigeen bekijkt de zaak met een blik van 'Ik heb het wel gezien'; anderen kijken wat onwennig rond, op zoek naar bekenden. Die bekenden zijn er wel, want 14 Pantserinfanteriebataljon, 57 Tankbataljon en 14 Geneeskundige compagnie zijn samengesteld uit personeel van verschillende lichten, dat afkomstig is van bestaande parate eenheden. Na hun klein-verlofperiode zijn zij ingedeeld bij deze zogeheten RIM-

eenheden (rechtstreeks instromend in mobilisabele eenheid). Eigenlijk zijn de meesten nog niet zo lang afgezwaaid. Dat blijkt ook bij de oefeningen: zij hebben nog niet veel van hun routine verloren. Vlot rijden de AMX-en van het 14e bataljon de Koning Willem III kazerne in Tilburg uit in de richting van de Oirschotse Heide, het toneel van de actie van deze Limburgse Jagers. Te weinig actie naar de zin van de meeste deelnemers. 'In Seedorf waren we het beter gewend' en 'de meeste tijd heb ik stil gezeten' zijn uitspraken die door een televisiereporter ijverig worden geregistreerd. De realiteit van deze opmerkingen ontgaat de oefenleiding niet.

Elke oefening heeft nu eenmaal perioden waarin menigeen tijdens de opbouw van een actie niets doet; schijnbaar tijdverlies is nu eenmaal onvermijdelijk. Voor de huzaren in Grave zet de realiteit van alle dag, hard werken, zich voort tijdens hun minimobilisatie. Zwoegend bepakken de tankers hun Centurions volgens de oorlogs-beladingslijsten. Zelfs de oorlogsmunitie wordt uitgekapt en in de tank gestopt. Eén eskadron gaat in zijn geheel op de trein. Minder realistisch maar even nuttig zijn de schietoefeningen op de miniatuur-schietbaan. De grootverlofgangers van 14 Geneeskundige compagnie zijn te gast bij 102 Geneeskundige Groep. De inrichting van een

gewondenverzamelplaats en een verbandplaats en de afvoer van gewonden is de korte en – door de beperkte tijd – wat oppervlakkige hernieuwing van de kennismaking met hun vak.

Hoe alle deelnemers over hun mobilisatie en krijgsv verrichtingen denken zal de enquête uitwijzen. Met het vertrouwde burgerpak weer aan hebben de 'afzwaaiers' hun formulier op de valreep ingevuld. Hun terugblik helpt de bevelhebber der landstrijdkrachten vooruit te zien bij de voorbereiding van nieuwe Donderslag-oefeningen. Vorige 'Donderslagen' hebben al uitgewezen dat het mobilisatiesysteem tot in de perfecie is opgezet. Slechts in de uitvoering zullen in

sommige ogen 'schoonheidsfoutjes' worden gesignaleerd. Bijvoorbeeld de als onbestelbaar geretourneerde enveloppen of een enkel geval van 'leegloop'. Voor de overste Cohen evenveel uitdagingen om de plooitjes recht te trekken.

4.
De herhalers
rukken uit (foto:
Van Eijndhoven)

5.
Nachtelijke activitei-
ten van groot-
verlofgangers in het
mobilisatiecomplex
De Bilt

